

THỰC TRẠNG THIẾT KẾ VÀ TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG TRẢI NGHIỆM TRONG DẠY HỌC MÔN KHOA HỌC LỚP 4

Đỗ Ngọc Như Ái - Đặng Thị Hoa Đào - Huỳnh Trung Đức
 Khoa Sư phạm, Trường Đại học Thủ Dầu Một
 Email: 2321402020001@student.tdmu.edu.vn.

Tóm tắt: Trong bối cảnh đổi mới giáo dục theo định hướng phát triển phẩm chất và năng lực học sinh, hoạt động trải nghiệm được xem là một phương thức quan trọng trong dạy học môn Khoa học ở tiểu học. Bài báo khảo sát thực trạng thiết kế và tổ chức hoạt động trải nghiệm trong dạy học môn Khoa học lớp 4 tại một số trường tiểu học. Nghiên cứu sử dụng phương pháp khảo sát giáo viên bằng bảng hỏi gồm 61 phát biểu theo thang đo Likert 5 mức độ; dữ liệu được xử lý bằng thống kê mô tả trên phần mềm SPSS. Kết quả cho thấy giáo viên có nhận thức tích cực và đã bước đầu triển khai hoạt động trải nghiệm trong dạy học, tuy nhiên mức độ thực hiện còn chưa đồng đều và vẫn gặp một số khó khăn trong thực tiễn.

Từ khóa: Dạy học Khoa học, giáo dục tiểu học, hoạt động trải nghiệm, lớp 4, năng lực khoa học.
 Nhận bài: 08/3/2026; Biên tập: 09/3/2026; Phản biện: 10/3/2026; Duyệt đăng: 15/3/2026.

1. Đặt vấn đề

Trong bối cảnh đổi mới giáo dục theo định hướng phát triển phẩm chất và năng lực, Chương trình Giáo dục phổ thông 2018 nhấn mạnh việc tổ chức các hoạt động học tập gắn với thực tiễn nhằm phát huy tính tích cực, chủ động và khả năng vận dụng kiến thức của học sinh. Theo đó, hoạt động trải nghiệm được xem là phương thức quan trọng giúp học sinh hình thành năng lực thông qua tham gia trực tiếp vào các hoạt động học tập. Trong dạy học môn Khoa học ở tiểu học, hoạt động trải nghiệm góp phần phát triển tư duy khoa học, kỹ năng quan sát, thực hành và giải quyết vấn đề. Đặc biệt với học sinh lớp 4 - giai đoạn chuyển từ tư duy trực quan sang tư duy logic sơ khai - việc học qua trải nghiệm có ý nghĩa quan trọng trong việc hình thành các khái niệm khoa học cơ bản và nâng cao hứng thú học tập.

Tuy nhiên, thực tiễn cho thấy việc thiết kế và tổ chức hoạt động trải nghiệm còn nhiều hạn chế, như xác định mục tiêu chưa rõ, nội dung và quy trình chưa hợp lý, đánh giá chưa hiệu quả. Mặc dù giáo viên đã nhận thức được vai trò của hoạt động này, nhưng việc triển khai còn thiếu tính hệ thống và chưa đồng đều. Vì vậy, nghiên cứu tiến hành khảo sát thực trạng tổ chức hoạt động trải nghiệm trong dạy học môn Khoa học lớp 4, từ đó đề xuất giải pháp nâng cao hiệu quả, đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục hiện nay.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Phương pháp nghiên cứu

Nghiên cứu được thực hiện bằng phương pháp khảo sát bằng bảng hỏi nhằm tìm hiểu thực trạng thiết kế và tổ chức hoạt động trải nghiệm trong dạy học môn Khoa học lớp 4. Đối tượng khảo sát là giáo viên dạy môn Khoa học lớp 4 tại 05 trường tiểu học trên địa bàn thành phố Thủ Dầu Một, tỉnh Bình Dương, gồm: Trường Tiểu học Phú Hòa 1, Phú Hòa 2, Phú Cường, Chánh Nghĩa và Phú Lợi.

Công cụ thu thập dữ liệu là bảng hỏi gồm 61 phát biểu theo thang đo Likert 5 mức độ, tập trung vào các nội dung: nhận thức của giáo viên về vai trò hoạt động trải nghiệm; việc thiết kế theo các mạch nội dung chương trình; mức độ tổ chức trong dạy học; quy trình xác định mục tiêu và đánh giá; các căn cứ, tài liệu sử dụng; cùng những khó khăn và biện pháp khắc phục trong quá trình triển khai.

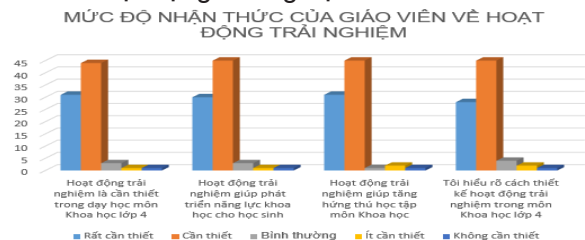
Bảng hỏi được phát trực tiếp và trực tuyến cho giáo viên. Dữ liệu thu thập được mã hóa và xử lý bằng phần mềm SPSS với các thống kê mô tả như tần suất, tỉ lệ phần trăm và giá trị trung bình nhằm phân tích thực trạng thiết kế và tổ chức hoạt động trải nghiệm.

2.2. Kết quả nghiên cứu và thảo luận

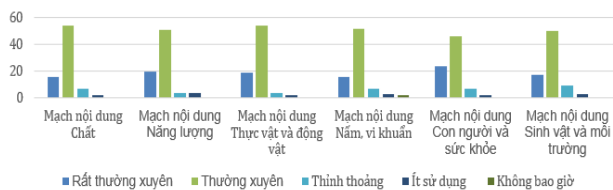
2.2.1. Kết quả nghiên cứu

Thực trạng nhận thức của giáo viên về vai trò của hoạt động trải nghiệm trong dạy học môn Khoa học lớp 4:

Kết quả khảo sát cho thấy đa số giáo viên đánh giá vai trò của hoạt động trải nghiệm trong dạy học môn Khoa học lớp 4 là cần thiết và rất cần thiết, thể hiện nhận thức tích cực về vai trò của hoạt động này. Tuy nhiên, vẫn còn một bộ phận giáo viên đánh giá ở mức bình thường và ít cần thiết, đặc biệt liên quan đến hiểu biết về thiết kế hoạt động trải nghiệm. Nhìn chung, nhận thức của giáo viên là khá tích cực nhưng chưa đồng đều, cho thấy cần tăng cường bồi dưỡng trong tổ chức và thiết kế hoạt động trải nghiệm.

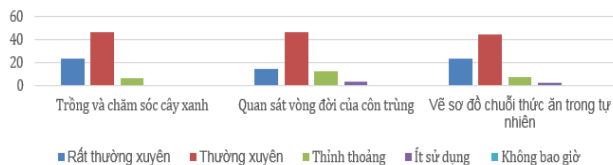
Hình 1. Mức độ nhận thức của giáo viên về hoạt động trải nghiệm

Hình 2. Biểu đồ thực trạng thiết kế hoạt động trải nghiệm trong môn Khoa học 4

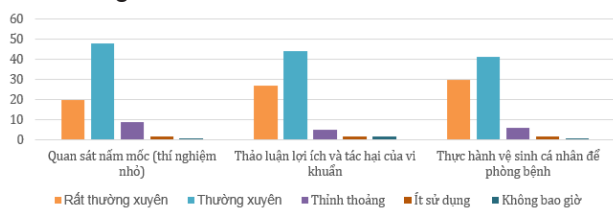
Từ biểu đồ cho thấy, hoạt động trải nghiệm trong dạy học môn Khoa học lớp 4 được giáo viên tổ chức chủ yếu ở mức thường xuyên ở hầu hết các mạch nội dung, trong đó các mạch Chất; Thực vật và động vật; Sinh vật và môi trường được triển khai nhiều hơn. Tuy nhiên, mức độ tổ chức giữa các mạch còn chưa đồng đều, đặc biệt ở mạch Năng lượng và Con người và sức khỏe, cho thấy cần có giải pháp.

Thực trạng thiết kế hoạt động trải nghiệm trong dạy học môn Khoa học lớp 4 theo các mạch nội dung trong chương trình:

Hình 3. Thực trạng thiết kế hoạt động trải nghiệm theo mạch chủ đề Thực vật và động vật

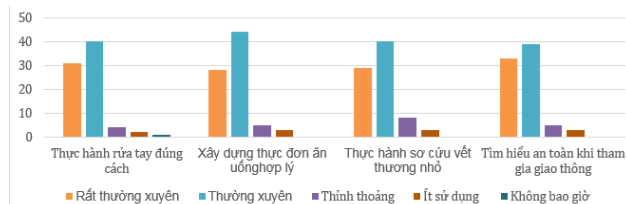
Kết quả khảo sát cho thấy hoạt động trải nghiệm trong mạch Thực vật và động vật được giáo viên thiết kế chủ yếu ở mức thường xuyên và rất thường xuyên, với các hoạt động trồng và chăm sóc cây xanh (48 giáo viên), quan sát vòng đời côn trùng (47 giáo viên), vẽ chuỗi thức ăn (45 giáo viên) và tham quan thực tế (46 giáo viên). Tuy nhiên, vẫn còn 13-24 giáo viên chỉ thực hiện ở mức thỉnh thoảng và 3-8 giáo viên ít sử dụng, cho thấy mức độ thiết kế giữa các giáo viên chưa đồng đều.

Hình 4. Thực trạng thiết kế hoạt động trải nghiệm theo mạch chủ đề Nấm và vi khuẩn

Trên cơ sở kết quả phân tích, việc thiết kế hoạt động trải nghiệm trong mạch Nấm được giáo viên thực hiện chủ yếu ở mức thường xuyên và rất thường xuyên, nổi bật ở các hoạt động quan sát nấm mốc (thí nghiệm nhỏ) (48 giáo viên), thảo luận lợi ích và tác hại của vi khuẩn (44 giáo viên) và thực hành vệ sinh cá nhân để phòng bệnh (41 giáo viên). Tuy nhiên, vẫn còn một bộ phận giáo viên chỉ tổ chức các hoạt động này ở mức thỉnh

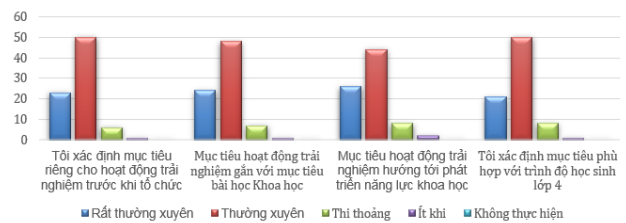
thoảng (5 - 9 người) và ít sử dụng (2 - 6 người), cho thấy việc thiết kế hoạt động trải nghiệm trong mạch nội dung này chưa thật sự đồng đều giữa các giáo viên.

Hình 5. Thực trạng thiết kế hoạt động trải nghiệm theo mạch chủ đề Con người và sức khỏe

Kết quả phân tích số liệu cho thấy, hoạt động trải nghiệm trong mạch Con người và sức khỏe được giáo viên thiết kế chủ yếu ở mức thường xuyên và rất thường xuyên, nổi bật ở các nội dung an toàn giao thông (46 giáo viên), rửa tay đúng cách (44 giáo viên) và sơ cứu vết thương nhỏ (39 giáo viên). Nội dung xây dựng thực đơn ăn uống hợp lý được quan tâm nhưng chưa đồng đều; vẫn còn khoảng 5 - 8 giáo viên chỉ tổ chức ở mức thỉnh thoảng hoặc ít sử dụng.

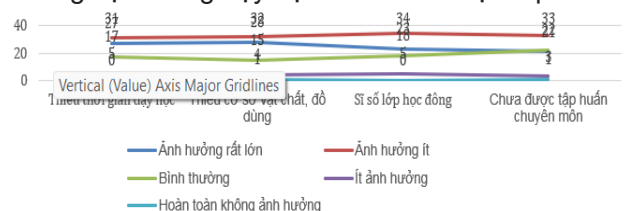
Thực trạng về quy trình thiết kế và đánh giá hoạt động trải nghiệm trong dạy học môn Khoa học lớp 4:

Hình 6. Mức độ quy trình thiết kế và đánh giá hoạt động trải nghiệm trong dạy học môn Khoa học lớp 4

Các số liệu thống kê phản ánh rằng, trong quy trình thiết kế và đánh giá hoạt động trải nghiệm môn Khoa học lớp 4, giáo viên chủ yếu thực hiện ở mức thường xuyên đặc biệt ở các nội dung xác định mục tiêu trước khi tổ chức, gắn với mục tiêu bài học và phù hợp trình độ học sinh (45-52 giáo viên). Mục tiêu phát triển năng lực khoa học được quan tâm nhiều nhất. Tuy nhiên, vẫn có 8-10 giáo viên chỉ thực hiện ở mức thỉnh thoảng và 2-3 giáo viên ít khi hoặc không thực hiện, cho thấy quy trình chưa đồng đều giữa các giáo viên.

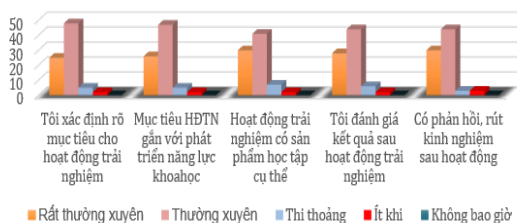
Thực trạng về những khó khăn trong hoạt động trải nghiệm trong dạy học môn Khoa học lớp 4:

Hình 7. Thực trạng khó khăn khi thiết kế và tổ chức hoạt động trải nghiệm

Qua tự đánh giá của giáo viên, giáo viên gặp phải nhiều khó khăn trong thiết kế hoạt động trải nghiệm ở môn Khoa học lớp 4, trong đó nổi bật là chưa được tập huấn chuyên môn, thiếu cơ sở vật chất, đồ dùng dạy học và sĩ số lớp học đông, với số lượng giáo viên đánh giá các yếu tố này ở mức ảnh hưởng rất lớn và ảnh hưởng ít dao động từ 25 - 50 người. Bên cạnh đó, thiếu thời gian dạy học cũng được xem là một khó khăn đáng kể, khi có trên 30 giáo viên cho rằng yếu tố này ảnh hưởng đến quá trình thiết kế hoạt động trải nghiệm. Tuy nhiên, mức độ tác động của các khó khăn trên chưa hoàn toàn đồng nhất giữa các giáo viên.

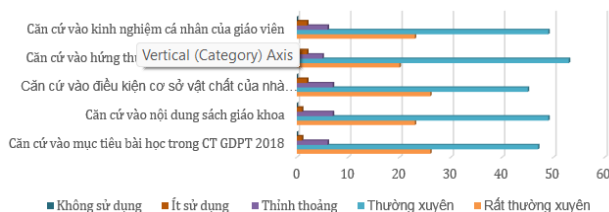
Thực trạng về việc xác định mục tiêu hoạt động trải nghiệm trong dạy học môn Khoa học lớp 4

Hình 8. Thực trạng xác định mục tiêu trong thiết kế và tổ chức hoạt động trải nghiệm

Qua số liệu khảo sát cho thấy, giáo viên chủ yếu xác định mục tiêu hoạt động trải nghiệm ở mức thường xuyên, với 45 - 52 giáo viên lựa chọn ở các tiêu chí như xác định mục tiêu trước khi tổ chức, gắn với mục tiêu bài học và phù hợp với trình độ học sinh. Trong đó, mục tiêu hướng tới phát triển năng lực khoa học được quan tâm nhiều hơn. Tuy nhiên, vẫn còn 7 - 9 giáo viên thực hiện ở mức thỉnh thoảng và 2 - 3 giáo viên ít sử dụng, cho thấy việc xác định mục tiêu hoạt động trải nghiệm chưa thật sự đồng đều.

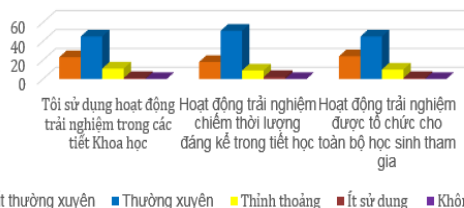
Thực trạng về những căn cứ để thiết kế hoạt động trải nghiệm trong dạy học môn Khoa học lớp 4:

Hình 9. Căn cứ thiết kế hoạt động trải nghiệm

Kết quả khảo sát cho thấy giáo viên thiết kế và đánh giá hoạt động trải nghiệm chủ yếu ở mức thường xuyên, đặc biệt khi căn cứ vào mục tiêu bài học theo Chương trình Giáo dục phổ thông 2018 và điều kiện cơ sở vật chất (45 - 51 giáo viên). Việc dựa vào nội dung sách giáo khoa và hứng thú, khả năng của học sinh cũng được thực hiện khá đồng đều (45 - 48 giáo viên). Tuy nhiên, vẫn còn 7 - 10 giáo viên thực hiện ở mức thỉnh thoảng và 3 - 5 giáo viên ít sử dụng, cho thấy quy trình chưa thật sự đồng bộ và cần được hỗ trợ thêm trong thực tiễn dạy học.

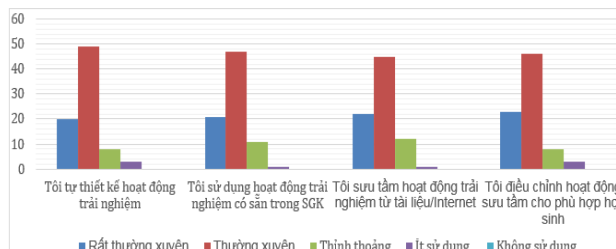
Thực trạng về mức độ sử dụng hoạt động trải nghiệm trong dạy học môn Khoa học lớp 4

Hình 10. Thực trạng về mức độ sử dụng hoạt động trải nghiệm trong dạy học

Qua biểu đồ trên cho thấy, hoạt động trải nghiệm trong dạy học môn Khoa học lớp 4 được giáo viên sử dụng chủ yếu ở mức thường xuyên, song mức độ triển khai giữa các giáo viên chưa đồng đều, vẫn còn trường hợp chỉ thực hiện ở mức thỉnh thoảng hoặc ít sử dụng.

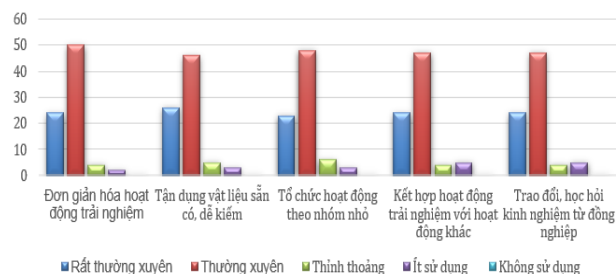
Thực trạng về những nguồn gốc hoạt động trải nghiệm được sử dụng:

Hình 11. Thực trạng về nguồn gốc hoạt động trải nghiệm được sử dụng trong dạy học môn Khoa học 4

Từ biểu đồ cho thấy, nguồn hoạt động trải nghiệm trong dạy học môn Khoa học lớp 4 chủ yếu được giáo viên khai thác từ sách giáo khoa, tài liệu và Internet, đồng thời có điều chỉnh phù hợp với học sinh. Tuy nhiên, việc tự thiết kế hoạt động chưa đồng đều và còn hạn chế. Điều này cho thấy giáo viên đã có sự chủ động nhất định nhưng chưa phát huy đầy đủ tính sáng tạo trong thiết kế hoạt động.

Về biện pháp khắc phục khó khăn, giáo viên đã áp dụng một số cách như đơn giản hóa hoạt động, tận dụng vật liệu sẵn có và tổ chức theo nhóm nhỏ, chủ yếu ở mức thường xuyên. Tuy nhiên, mức độ vận dụng chưa đồng đều, một số biện pháp chỉ thực hiện thỉnh thoảng. Điều này cho thấy việc khắc phục khó khăn đã được chú ý nhưng chưa đồng bộ và hiệu quả chưa cao.

Hình 12. Thực trạng về cách khắc phục các khó khăn gặp phải khi thiết kế và tổ chức hoạt động trải nghiệm

2.2.2 Thảo luận

Kết quả nghiên cứu cho thấy giáo viên tiểu học có nhận thức tích cực về vai trò của hoạt động trải nghiệm trong dạy học môn Khoa học lớp 4. Phần lớn giáo viên đánh giá hoạt động này giúp tăng hứng thú học tập, phát triển tư duy khoa học và khả năng vận dụng kiến thức vào thực tiễn, phù hợp với lí thuyết học tập trải nghiệm của Kolb và các nghiên cứu gần đây.

Tuy nhiên, mức độ thiết kế và tổ chức hoạt động trải nghiệm chưa đồng đều. Các hoạt động chủ yếu tập trung ở những nội dung dễ triển khai như thực vật, động vật hoặc môi trường, trong khi các chủ đề như Năng lượng hay sức khỏe còn hạn chế. Điều này cho thấy giáo viên có xu hướng ưu tiên các hoạt động thuận lợi về điều kiện tổ chức.

Bên cạnh đó, quy trình thiết kế và đánh giá hoạt động trải nghiệm chưa thống nhất. Dù nhiều giáo viên đã xác định mục tiêu và gắn với nội dung bài học, việc tổ chức và đánh giá vẫn phụ thuộc vào kinh nghiệm cá nhân, thiếu hướng dẫn cụ thể. Ngoài ra, giáo viên còn gặp khó khăn về cơ sở vật chất, thời lượng và sĩ số lớp học, ảnh hưởng đến hiệu quả triển khai.

Nhìn chung, hoạt động trải nghiệm đã được chú trọng nhưng cần tăng cường hỗ trợ về chuyên môn, xây dựng quy trình cụ thể và cải thiện điều kiện dạy học nhằm nâng cao hiệu quả trong thực tiễn.

3. Kết luận

Nghiên cứu góp phần cung cấp những minh chứng thực tiễn về việc triển khai hoạt động trải nghiệm trong dạy học môn Khoa học lớp 4 trong bối cảnh thực hiện Chương trình Giáo dục phổ thông 2018. Kết quả nghiên cứu cho thấy việc tổ chức các hoạt động học tập gắn với trải nghiệm đang dần được quan tâm trong thực tiễn dạy học ở tiểu học,

qua đó mở ra những cơ hội quan trọng để phát huy vai trò chủ động của học sinh trong quá trình khám phá và lĩnh hội tri thức khoa học.

Từ góc độ thực tiễn giáo dục, nghiên cứu gợi mở sự cần thiết của việc tăng cường hỗ trợ giáo viên trong thiết kế và tổ chức các hoạt động trải nghiệm phù hợp với nội dung môn học và đặc điểm tâm lí của học sinh tiểu học. Đồng thời, việc xây dựng các hướng dẫn sư phạm cụ thể và phát triển nguồn học liệu phục vụ hoạt động trải nghiệm cũng được xem là những yếu tố quan trọng nhằm nâng cao hiệu quả dạy học môn Khoa học theo định hướng phát triển phẩm chất và năng lực học sinh ■

Tài liệu tham khảo

- [1]. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018). *Chương trình giáo dục phổ thông - Chương trình tổng thể*. Hà Nội: Nxb. Giáo dục Việt Nam.
- [2]. Kolb, D. A. (1984). *Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- [3]. Bybee, R. W. (2013). *The Case for STEM Education: Challenges and Opportunities*. Arlington, VA: NSTA Press.
- [4]. Batista da Silva, A., et al. (2025). *Experiential learning in science education: Effects on students' engagement and scientific thinking*. *Journal of Science Education*, 29 (1), 45 -58.
- [5]. Piaget, J. (1972). *The Psychology of the Child*. New York: Basic Books.
- [6]. Beames, S., Higgins, P., & Nicol, R. (2012). *Learning Outside the Classroom: Theory and Guidelines for Practice*. London: Routledge.
- [7]. Vũ Thị Lan Anh (2024). *Thiết kế kế hoạch tổ chức hoạt động trải nghiệm hình thành phẩm chất, năng lực cho học sinh tiểu học*. *Tạp chí Khoa học Giáo dục*, 20 (2), 35 - 43.

*Nghiên cứu này được tài trợ bởi Trường Đại học Thủ Dầu Một trong đề tài mã số DTSV.25.2 - 008.

The current state of designing and organizing experiential learning activities in teaching Science in Grade 4

Do Ngọc Nhu Ai - Dang Thi Hoa Dao - Huynh Trung Duc
Faculty of Education, Thu Dau Mot University
Email: 2321402020001@student.tdmu.edu.vn.

Abstract: In the context of educational innovation aimed at developing students' qualities and competencies, experiential learning has been recognized as an important approach in primary Science education. This study examines the current status of designing and organizing experiential learning activities in Grade 4 Science teaching at several primary schools. The research employed a teacher survey using a questionnaire consisting of 61 items based on a five-point Likert scale. The collected data were analyzed using descriptive statistics with SPSS software. The results indicate that teachers generally hold positive perceptions of experiential learning and have begun to implement experiential activities in their teaching. However, the level of implementation remains uneven across different content areas, and teachers still encounter several challenges in practice.

Keywords: Science teaching, primary education, experiential learning, Grade 4, scientific competence.